

جریدہ علیہ

مشخت جلد ۱ اسلامیک جریده رسمیه پندر

۳۰ جمادی الاولی ۱۳۳۸

عدد ۵۴

اون بش کونده بر نشر اولنور

بشخی سنه

علم کلام

— حس بصر یا خود قوه بصره — [*]

حس بصر ، دماغه یکدیگرینه تلاق ایدرک کوزله واصل اولان محجوف ایچاری بوش ایکی سیکیره ایداع اولان بر قوه مخصوصه دن عبارتدر . ایکی سکیردن بری صاغدن صوله دیکری صولدن صاغه طوغری اوزانه رق بریده برلشدنصکره آریلوب صاغده کی صاغ کوزه ، صولده کی صول کوزه منتهی اولور .

مذکور سیکیرلرک دماغه اتصالی بولندیغندن مرئیاتک صور واشکافی اورایه ایصال ایدرده او واسطه ایله نفس انسانی آنی ادراک ایلر . بوقوه مخصوصه نك استعمالنده خالق تعالی نك خاق ایتسیله مبصرات ادراک اولور .

کوز ، غایت عجیب و نازک دقیق الصنعة بر اثر سبحانی در . ضیا واسطه سیله ترسیم صور خصوصنده او یله بر آلت مکمله درکه آنک فوقنده بر آلت بصریه ایجادی متصور دکلدرد . کوردیکمز شیرک صورتلری کوزومزک ایچنده آنجق بر طرناق بویوکلکننده انعکاس ایتدیکی خالده هپسی هیئت اصلیه لر یله تشخیص اولور . « زهی قدرت »

کوز ، ایکی عدد کروی چوقورلری اشغال ایدن متحد المکز بر طاقم دائره لردن متشکل اولان (جهاز عینی) یه اطلاق اولور . بو چوقورلرده ماده شحمیه بولندیغندن کوز حرکاتی بک قولای اجرا ایدر .

کوز ، اوچ طبقه و اوچ نوع رطوبتدن یعنی اجسام مایعه دن مؤلفدر . « طبقه اولی » اولدقجه صلابتلی ، متین فقط ملایم برغشا « زار » دن عبارتدر . بو طبقه یه « بیاض العین و طبقه صلبه » دینور . بو طبقه طبقات سائر یه و جمیع رطوباتی محیط اولوب آنلری کاملاً وقایه ایدر .

بونک اوکنده ساعتک جامی کبی دائره دی ، پارلاق ، خارج طرفی محدب ، داخل طرقی مقعر « طبقه قرینه » تسمیه اولنان بر قعنه شفاه بولونور که ساعت جامی کبی جمیع جوانبی غشایه متصل و کرکین در . بونلر ایلاک طبقه خارجیه یی تشکیل ایدر لر .

« طبقه ثانیه » مشیمیه دن عبارت اولوب یومشاقچه وسم سیاهدر .
« طبقه ثالثه » شبکیه درکه بو طبقه دماغدن نشأت ایدن عصبه بصریه نك انبساطندن حاصل و کوزه طرف مؤخرندن داخل اولور .

کوز سیکیری کوزك ایچنه کیرنجه برچوق لیقلره آریله رق اوروجك آغی منظره سندن بر طبقه تشکیل ایدر . کوریلان شیلر دائماً بو طبقه یه ترسم ایدرده بعده مذکور سیکیر واسطه سیله دماغه انتقال ایلر .

« رطوبت اولی » رطوبت مائییه درکه صاف وشفاف برمایعدن عبارت اولوب « قرنیه » نك آرقه سنده کی بوشلق محله مودوعدر . آنی ده اورتی سندن دلیکلی بر پرده احاطه ایتشدیر . بو پرده یه « قرحیه » ، اورتی سنده کی دلیک محله « انسان العین » — کوزبکی — دینوره قرحیه نك رنگی سیاه ، صاری ، مائی ودها بشقه درلو اولور . یعنی کوزلرک تنوع الوانی بو قرحیه ده کی مواد ملونه دن ناشیدر .

« رطوبت ثانیه » رطوبت بللوریه درکه غایت شفاف و براق ، اولدقجه کثیف ، عدسی — الشکل — یعنی مرجك شکلنده — بر جسمدن عبارتدر . اورطه سی کنارلرینه نسبتله دها کثافتلی در . برزار ایله اورتولیدر .

« رطوبت ثالثه » رطوبت زجاجیه در . بوده شفاف پارلاق ، یورطه نك بیاضی کی ثروجتلی بر جسمدر . غایب نارین برزار ایله محفوظدر . [۳]

ایشته نظریزه اصابت ایدن اشیانك حالی شوذ کر ایتدی کمز طبقه لردن متوالیاً کچهرک آرقه ده بولبان (طبقه شبکیه) یه واصل اولوب اوراده ترسم ایدر . دماغدن وارد اولان کوز سیکیرلری واسطه سیله دماغه انتقال ایدرک مرکز به الوصول رؤیت دینیلان حادثه بقدره الله وقوعه کلیر .

[۲] بعضیلری کوزك یدی پرده ابله اوچ رطوبتدن عبارت اولدیفنی بیان ایتشاردر . صلییه مشیمیه ، شبکیه ، عنکبوتیه ، عنیه ، قرنیه ، ملتحمه ، زجاجیه ، جلیدیه ، بیضیه در . بونلر شوقطعه فارسیه ده جمع اولمشدر .

کرد آفرید کار تعالی بلطف خویش
چشمت بهفت پرده و سه آب منقسم

صلب و مشیمیه ، شبکیه ، زجاجی و پس جلید

پس عنکبوت و بیض و عنب ، قرن و ملتحم

فقط ابصار ورؤیتك سکنز شرطی واردر .

برنجیسی : مرئی نك شیء كشیف اولسی . ایکنجیسی : كوش و آتش كی بنفسه ضیادار اولسی . اوچنجیسی : مرئی نك اشیاء مستتیره كی بغیره ضیادار اولسی . دردنجیسی : مرئی نك بصره محاذی اولسی ویا مرآتده كوریلان وجه كی محاذات حكمنده بولنسی . بشنجیسی : مرئی نك كوز ایله كورلك قصد ایدلسی . التنجیسی : رأی ایله مرئی آره سنده حائل اوله جق حجاب بولنامسی . یدنجیسی : مرئی نك افراط مرتبه كوچوك اولماسی . سکنزنجیسی : مرئی نك غایت اوزاق بولنامسی در .

لكن بورؤیت فعلی محضا جناب حقك خلق وایجادیه در . بواوضاع و قوانین ، شرائط حقیقه دكلدرلر . بلكه بونلك كافه سی شرائط طایده در .

باری تعالی حضرتلری فعل مذكورك ایجادی شرائط سابقه نك تكاملنه تعلیق بویورمش و عادت الهیه سی اولوجهله اجرا ایتكده بولمشدر . اكر مراد ایدمك اولسه بوشرطلرك هیچ بری بولمیدی حالده رؤیت فعلی خلق وایجاد بویورر .

كوز حقتده بیان اولنان شوافادات ، نظراعتنایه آلدقده بتون كائنات ایله برابر بوجود بشر برحكیم مختار بر قدیم ذی اقتدارك ایجاد كرده سی اولوب محضا ضرورت اقتضاسی اولدیغنی ویا تصادف اثری بولمیدیغنی و انتخاب طبیعی ایله بقا بولمیدیغنی عقل سلیم اربابی تصدیق و اعتقاد ایلر .

شومصنوع بدیعه نظر عبرتله باقلم . بونی ایجاد ایدن قادر حكیمك قدرت الهیه سنك نه قدر عالی اولدیغنی ملاحظه ایدم .

« سبحان من بقدرته یعجز الفحول »

— حس شم ویاخود قوه شامه —

حس شم ، دماغك مقدم طرفنده مهنك باشنه بكنزه بن یومروجه ایکی عضوه مودوع برقوتدر . او قوت سبیلله رایحه ایله مكیف اولان هوانك خیشوم انفه و مصولی طریقله اورایچه لر بقدره الله ادراك اولنور .

اجسام معطرده دن انتشار ایدن آبی ، کوتو هر درلو قوقولری استشمام ایله دماغده

بر تأثیر مخصوص حصوله کتیر مسنه (حسن شم) دینور . بوحسك وقوعه خادم اولان ، بورون دلیکریله متعلقاید .

(جهاز شمی) بورون دلیکرنیدن اعتباراً بوغازه قدر منتهی اولان ایکی عدد غیر منظم مجرادن عبارت اولوب بوجرانك جدار وزمین برغشای مخصوص ایله مفروشدر . بوغشانك ابنه سی رایچه لی اولان ذراتك تأثیرندن متأثر اولمق قابلیت حائز برطاقم هجیرات حساسه ، اعصاب رقیقه ایله مجهزدر .

اجسام رایچه داردن انتشار وانفكاك ایدن غیر قابل رؤیت برچوق ذرات رقیقه ، هوا واسطه سیله بورون دلیکرنیدن کیرر وحس شمك انتقاله خادم اولان اعصاب شمییه یی بو واسطه ایله دماغده بولنان مرکز وجدان شمییه یی متأثر ایدر و بناءً علیه جناب حقك خلق و ایجاد یله حسن شم وقوعه کلیر .

— حسن ذوق ویا قوه ذائقه —

حسن ذوق ، جرم لسان اوزره دوشمنش اولان سیکیزلرده منتشر برقوتدرکه اوقوت سبیلله — آغزده بولنان رطوبت لعابیه نك اختلاط ایتمی و اوسیکیزلره اصل اولمی شریطله — طعوم ، ادراك اولنور .

اطعمه و مشروبانك لذتیرینی ادراکه مدار اولان جهاز ذوقی نك فعالیتی نتیجه سنه (فعل ذوق) دینور .

حسن مذکورك مقراصلیسی لسان اولوب جوف فك جدران مختلفه سنك دخی آزچوق دخل وتعلق واردر .

لسانك اوجیله آرقه جهتی سطحنده برطاقم كوچوك نقطه لر ، قیارجقلر موجوددر . بوتلره (حلیات ذوقیه) اطلاق اولنور . بو نقطه لرك هر برینه برسیگیرك اوجی مربوطدرکی بوتلر طادی دویمق خاصه سنه مالکدرلر . آجی ، طاتلی ، طوزلی ، اکشی اولان مواد آغزه آلدقدقه لسان اوزرنده و یا جدران جوف فده بولنان (حلیات ذوقیه) اوزرینه تأثیر اجرا ایدر .

بوتأثر ، ارتباطده بولنان اعصاب ذوقیه یه ، بوتلر واسطه سیله ده دماغده بولنان مرکز وجدان ذوقیه انتقال ایله مقتضای عادت ربانی اوزره (حسن ذوق) حصوله کلیر .

— حس لمس ویا قوه لامسه —

حس لمس ، جمیع ظاهر بدن یعنی جلد اوزره یاییلمش بر قوتدرکه اشیانک بدنه تماس و اتصالی غندنده او قوتله حرارت ، برودت ، رطوبت ، ییوست کبی احوال ادراک اولنور . حس لمس ، عموم بدنمزی ستر و احاطه ایدن جلد ایله اغشیهده وقوعه کلیر .

الذیاده مقرلس اولان جلدایکی طبقهدن مرکبدر . بری : خارجی اولوب (بشره جلد) اسمیله مسمی در . بو ، اوویه واعصابه مالک دکلدر . دیکری : بشره نك التنده کی (ادمه) طبقه سیدر . بو طبقه ، اوویه واعصابه مالکدر .

بونلردن برنجیسی اولان (بشره جلد) کذلک ایکی طبقهدن مرکب اولوب ال خارجهده کنه (طبقه قرینه ویا سطحیه) ، و بونک التنده کی نه (طبقه مخاطیه) دینورکه تحت الادمه موضوع کوچوک غده (بزر) لردن مرکبدر . بو (غده) لر برر اوفق کیسه مقامنده اولوب ترویغ کبی بر ماده افراز ایدر لر . داخل اوله حق مقروبی وسائر موادی منع ایدر لر .

اشبو طبقه مخاطیهده جلد رنک ویرن ماده ملونه بولنور . بناءً علیه جلدک اسمری بغدای ، سیاه ، صاری ، قرمزی کبی رنکلری هپ بو طبقهده بولنان ماده ملونهدن نشأت ایدر . ایکنجیسی اولان (ادمه) طبقه سیده بر طاقم حلیاتدن مرکبدر . احتیاسات لمسیه به مخصوص بر چوق حجرات عصیبه اشبو ادمه نك تحتددر . هر هانکی برشی جلدده وضع اولنورسه ادمه نك تحتددر بولنان حجرات عصیبه تاثیر ایدر .

بو تاثیر اعصاب مذبورهدن بر طاقم سیکیر خیطلریله نخاع شوکی دینیلان مردار ایللیکه اورادن دخی مراکز لمسیه به انتقال ایله رک بقدره الله تعالی حس لمس وقوعه کلیر . حواس خمسۀ ظاهره دن هر بریسنک موضوع لهی نه ایسه اکا او حاسه ایله کسب وقوفه واطلاع اولنور .

هر حاسه ، مأمور اولدینی خدمتک ایفاسیله مکلفدر . یعنی جناب حق حواس مذکوردهن هر بری بر طاقم اشیای مخصوصه بی ادراک ایچون خلق بو یورمش ، هر بری ایچون آری آری وظیفه تعیین ایتشدرکه بریسیله ادراک اولنان شی ، حاسه آخری ایله ادراک اولنماز . مثلاً سمع ایچون اصواتی ایشتمک ، ذوق ایچون لذتی طامق ، شم ایچون روائحی قوقلامق قوتلرینی یارادوب بونلردن هر بری وظیفه مخصوصه سنه مأمور بو یورمشدرکه

برینه مودوع اولان قوتله دیکرینه مخصوص اولان جهت ایفا ایدیله مدیکندن ذوق ایله اصوات ، سمع ایله طعوم ادراک اولماز .

اما قوه ذائقه ، برشیک هم حلاوتی وهم حرارتی ادراک ایدیور ، دیه سؤال اولتورسه جوابنده : حلاوت قوه ذائقه ایله حرارت دخی فم ولسانده موجود اولان قوه لامسه ایله ادراک اولتور دیرز .

شوقدر وارکه بویه احد حواس ایله ادراک اولنان شی حاسه اخی ایلهده ادراک اولنه بیلیمک جائمی دکلمی ؟ بونده خلاف واردر . حق اولان جائز اولمسیدر . زیرا مادامکه بو حواسک ادراکی برکونا تأثیری اولیه رق مجرد جناب حقک خلقیلهدر . بناءً علیه احد حواس ایله ادراک اولنان شیک حاسه اخی ایلهده ادراکی جائزدر . ممنوع دکلدر .

عادة اللهک جریانی اوزره حواس خمسهنک هر برینه مودوع اولان قوانک تأثیری آنجق وسائط نقطه نظرنددر . حقیقته ایه حواس خمسهنی وخواصنی خالق وموجد اولان آنجق واجب الوجود تعالی وتقدس خضر تریدر . بناءً علیه اوقوتی خارق العاده اوله رق اعضاء سائرده دخی خلق ایتیمکه قادردر .

حسین عونی

دین نظرنده حیات

[الی ایکنجی نسخه دن مابعد]

« اوت ، انسان بیک سنه نی متجاوز زماندن بری اوینامقده اولدوغی ، انسان جناب حقه مسعود وموجوددر ، سوزنده برسوزدن دهافضله سنی کورمکه یالکنز آله بیلیدی ، اعتقاد ایچون هر شی نصل قولای اولوردی . بو حالد جناب حقک وکندینک حیات ابدیه سنه اعتقاد آنجق بردر ، کندینک حیات ابدیه سنی بالذات جناب حقک حیات ابدیه سنه منسوب ، وشمیدی حیاتنک اوزرینه مستقل حیاتنک یوکسلمه سنده آنجق جناب حقه ، غیر مرتفع